

Sămănătorul

Revistă Literară Săptăminală

Supt îngrijirea d-lor :

D. ANGHEL, ST. D. IOSIF, M. SADOVEANU, C. SANDU-ALDEA, ION SCURTU
PENTRU PARTEA LITERARĂ.

G. M. MURGOCI
PENTRU PARTEA ȘTIINȚIFICĂ.

Sumarul :

CARMEN SYLVA. — *Bocet* (trad. de St. O. Iosif.)
CATON THEODORIAN. — *Ca frații* (nuvelă).
C. TEODORESCU. — *Cîntece* (de prin streinî).
C. SANDU-ALDEA. — *Pescar de Islanda* (trad. din P. Loti).
E. COSTAȘ. — *Prima vînătoare* (din amintirile unui copil).
V. CALISTRAT. — *De la Teatru*.
SPICUITOR. — *Cronică*.
A. MIREA. — *Cronica veselă*.
RED. — *Răspunsuri*.

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

B-dul ACADEMIEI No. 3. — Str. EDGAR QUINET No. 4.

BUCUREȘTI

EXEMPLARUL :

In țară . . . 20 bani
In străinătate 25 ,

ABONAMENTUL ANUAL :

In țară . . . 10 lei
In străinătate . 12 ,

„MINERVA“

Institutul de Arte Grafice și Editură
București. — Bd. Academiei, 3.

A apărut :

Insemnările lui Neculai Manea

DE

M. SADOVEANU

Prețul : Lei 2.—

De vânzare la toate librăriile din țară

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMINALĂ

<p>REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA : B-dul Academiei, 3, Strada Edgar Quinet, No. 4, BUCUREȘTI</p>	<p>ABONAMENTUL ANUAL În țară . . . . . 10 lei În străinătate . . . . . 12 »</p>
--	---

BOCET*)

de CARMEN SYLVA

Pădurea plînge și în aier podoaba frunzelor și-aruncă,
Tu nu mai vii s'arunci lumină întunecatelor poteci,
Se 'nvăluște în zăbranic de neguri văduvita luncă,
Fiih-că tu cu-a ta zîmbire n'o vei mai desmierda în veci.
Spre tine vitele duioase întorc privirea lor blajină,
Isvorul, casa și livada, și tot ce-a fost al tău — suspină.

O, unde a plecat acela ce ne-a 'nșeles ca nimeni altul ?
Ce mîni ni l-au răpit și fața de ce-î părea că e de ghiață ?
Noi, păsărelele, în cale-î cîntam de răsuna înaltul,
Dar el nu măi vroia s'asculte, nici nu se lumina la față...
Pe ferestruică ne uitaram în atelierul lui pustiu
Și l-am văzut tăcut și palid dormind într'un îngust sicriu.

Nu măi îi tu la noi acuma, de stai așa de mut, -stăpîne ?
N'auzi cum te strigăm în triluri să ieși în prag ca altă dată ?
Nu vezi cum își înclină fruntea de jale galbenele grîne
Și cum pe ori-ce spic schînteie o lacrimă de noi vărsată ?
Viștii fragezi stau la poartă și 'remură nevinovați,
Avînd atîta 'ndurerare în ochii lor catifelaii...

Deșteaptă-te, o scump prieten, în zîmbet lunca se îmbracă !
Culcat în iarbă păstorașul te plînge în hohote de jale !
N'auzi tu vîntul primăverii cum dă năvală și se joacă ?
Păn' și zăpada se topește, spre groapa ta făcîndu-și cale !
Noi, fiii tăi, venim la tine să-ți împletim pe cap cunună :
O, vii să rîdem, să petrecem și să culegem împreună !

Tradus de ST. O. IOSIF

*) Aceste versuri, dimpreună cu cele publicate în Nr. trecut al revistei noastre, au fost recitate de un domn la serata artistică organizată de societatea de binefacere *Tibișoiu*, în memoria marelui Grigorescu, în seara de 4 Febr. c.

CA FRAȚI

— NUVELĂ —

Venise vorba de nevestele prietenilor noștri.

«Cu Apostol Cerban» — spunea Abgar Polizu — «am legat prietenie de copil.

Eram o loază de șapte ani cînd am început a învăța carte și părinții mei, cam rudă și vecini de casă cu părinții lui Apostol, ne-au luat un dascăl, care venea să ne dea lecții acasă, într'o zi, la noi, într'alta la Cerbănești. Soru-mea, cu un an mai mică decît mine, se ținea după noi, și a început să învețe cetitul din ceiace ne auzea pe noi învățînd cu dascălul Toma. Așa până 'n clasa treia primară, cînd ne-a trimes la școala de lîngă biserica Sfintului Mina, unde dascălul Toader era institutor, iar părintele Chiriță, diriguia. Pe soru-mea, Adela, o ținea părinții acasă și o învăța carte franțuzoica din casă, madam Luiza, ce-mî dă și mie lecții de franțuzește. Apostol stătea mai toată ziua la mine și ne pregăteam lecțiile amîndoî, seara, la lumina lămpii de pe masa din mijlocul odăii, iar cînd eram slobozi ne jucam, jocuri nevinovate, mai mult în casă, prin grădină și nici odată pe uliți, — ca fetele. — Soru-mea era părtașa jocurilor noastre de obicei, și franțuzoica n'avea să se plîngă. Sta în jilțul ei, c'o cusură în mină orî c'o carte bisericească, legată în piele cu colțurile poleite, se cufunda în lucru orî în cetit și rar ridica ochii să vadă ce facem.

«La 11 ani am intrat în liceu și cea d'intăiu grijă a lui Apostol și a mea fu să ne alegem locurile unul lîngă altul.

«De la liceu mergeam acasă. Învățam cît era de învățat și ne'n-cepeam jocurile liniștite. Adela, soru-mea, era tot-deauna între noi nelipsită, Apostol îi zicea «Sora», cum spusese părinții lui că e mai potrivit.

«Dar cum începusem să ne mărim, părinții se deteră la glume despre însurătoare, și între ei păsămi-te că gluma era lucru întemeiat: Apostol avea, cînd o fi mare, să fie bărbatul Adelii.

«La 15 ani am intrat, și el și eu, în școala militară, de la Craiova; eu izbutisem al patrulea la clasificăție, el printre cei dintiui.

«In școală am avut multe de îndurat amîndoî. Asprimile nesuferite din acest soi de școli «model» mie nu-mî priiau de fel. Apostol era mai tare, îndura și înghiția, dar nici odată nu fugea de la școală ca mine, sărind zidurile înalte ce ocolesc închisoarea asta unde copiii sînt supuși la munci și la năcazuri de cazarmă. Scrisorile de acasă

ne mai îmbunau zilele. Adela ne scria la amîndoi, în aceiași scrisoare, aceleași lucruri și-și începea scrisorile cu aceleași vorbe: «Frății mei dragi».

«Cînd am trecut în clasa patra militară, eu n'am mai putut răbda, am desbrăcat uniforma și m'am eliberat singur, tocmai cînd urma să fac jurămîntul și să mă cunun pentru tot-deauna cu milităria, de care prinsesem groază. Dumineca, doar, mai vedeam pe Apostol și era zi de sărbătoare mare cînd știam că vine.

«El a trecut, după aceia, în școala de ofițeri și la doi ani a ieșit sub-locotenent, în artilerie.

«Ne scria și noi, — Adela și eu —, îi răspundeam regulat în fiecare săptămînă.

«Cînd s'a făcut ofițer, a venit la noi și pentru el s'a înjunghiat vițelul cel gras. Iar la anul s'a logodit cu Adela.... Dar să te fi uitat la ei, numai a logodiți nu sămănau: prea erau frați, după cum apucaseră în copilărie, prea se sărutau nuștiu cum, fără poftă! cum o sărutam și eu pe Adela, prea erau prieteni ca să nu poată fi soțiți, și așa a și fost. Au stat logodiți doi ani și într'o zi și el și ea și-au înapoiat inelele: prieteni, da, frați buni, erau făcuți să fie, dar soți nici-odată — și prieteni au rămas și după ce «sora» s'a măritat.

«Apoi nevoile vieții ne-au despărțit asvîrlindu-ne pe el într'o parte, pe mine într'alta. Ne vedeam rar de tot acum, dar dragostea între noi rămăsese aceiași ca la șapte ani, și ne scrieam, orî de pe unde, împărțîșindu-ne bunele și relele vieții.

«In vremea din urmă Apostol, căpitan și comandant de baterie, fusese mutat în regimentul de Ploiești, eu într'un tîrguleț depărtat. Cînd ni se făcea dor, ne vesteam prin scrisori și luam drumul la București, scurtînd din cale fiecare și ne așezam pe povestit, pe aduceri aminte, frumoasele aduceri aminte mereu vii...

«Data din urmă cînd l-am văzut pe Cerban, mi-a adus o veste mare; nu mi-o scrisese ca să mi-o spună cu gura lui: se pregătea de însurătoare. Legături solemne că n'o să-î lipsesc de la cununie și că o să-î fiu martor la ofițerul stării civile, — și ne despărțirăm ca și altă dată, îmbrățișîndu-ne în gară.

«Dar la cununie, de și țineam din suflet, nu m'am putut duce; căzusem bolnav și doctorii, cu toată dorința mea, mă opriseră. Până în ajun tot mai trăgeam nădejde să mă fac mai bine; dar cînd am văzut că puterile nu mă ajută, i-am bătut o depeșă. S'a cam supărat, fiindcă nu vroia să mă creadă pe cuvînt, dar mai la urmă m'a iertat. A dobîndit o permisie de patruzeci de zile și a plecat în străinătate, în călătorie de nuntă. De peste tot mi-a scris: din Paris, din San-

Remo, din Nisa, din Elveția, — cărți poștale cu chipuri și cu vederi, și cu puține rînduri pripite. Înnainte de a se întoarce în țară, m'a hărăzit cu o cartă postală-fotografie: el și cu Coca lui, într'un automobil. O fotografie destul de neizbutită din care nu-mi puteam face închipuire despre frumuseța atît de lăudată a neveste-sii.

«După vre-o patru luni de la cununie, scrisorile lui au început însă să fie mai rare, să pară mai reci, să nu mai vină de fel. Obișnuit cu hrana veselă a acestor scrisori zîmbitoare și senine, am început să mă ieaș de gînduri, să-mi fac fel de fel de presupusuri.

«Am început să-i scriu mai des, de cîte două ori pe săptămîină, în fiecare zi; dar n'am mai isbutit să-l scot din mutismul lui.

«Atunci m'am hotărit să mă duc după el, să-l caut, să-l aflu și să văd ce e cu dînsul. Și cum niște treburi mă chemau de grabă în Moldova, regulaș așa ca la întoarcere să mă pot abate pe la Ploești, fără să-l vestesc, să văd ce o să spună, cum o să mă primească și cum o să-mi tălmăcească, această lungă și nepricepută tăcere.

Ce călătorie urită am avut de făcut, Doamne! pe niște zile de toamnă, ploioase, încețoșate, în vagoanele neîncălzite ale drumului de fer, până am ajuns la Birlad pe un potop de lapoviță și cu cită grabă am pus treburile la cale, și am pornit înapoi, zgrebeluit în mincicovul subțirel, singurul ce-mi luasem cu mine, neprevăzînd că iarna o să se burzuluiască atît de timpuriu și să m'apuce pe drum. A trebuit să fie adîncă și mare prietenia mea pentru căpitanul Cerban, dorul ce mă răzbișe, vremea cea lungă ce se scursesese de la cea după urmă vedere a noastră, și oarecum și curioșitatea așîțată, de a mi-l înfățișă însurat, poate cu un prunc pe genunchi, poate schimbat, întunecat, ursuz, cine știe cum, — ca să nu-mi urmez drumul de-a dreptul înapoi acasă, și să mă opresc, pe așa iarnă urită, la Ploești. De sigur, îmi spuneam, pe prietenul meu l-au prins nevoile de cînd și-a pus capul supt evanghelie, luna de miere s'a topit, l-au răpus poverile, cine știe, lipsa, năcazurile,...

Și tot gîndind așa, cînd s'a oprit trenul în gara Ploieștilor am tresărit pe canapea, am sărit în picioare, am eșit în coridor, m'am dat jos, m'am svirlit în cea d'întăiu trăsură ce adăsta în dosul gării, m'am virit supt coviltirul pe care grăunțele de mazărice, albe ca arpăcașul, ropăiau ca o grindină, și-am spus birjarului unde să mă ducă. Pocnia mazărichia pe pelicica coviltirului, pe burduful scorfuros ce-mi acoperea picioarele și jumătatea trupului și-mi frecam mîini'e să le desmorțesc, tot gîndindu-mă că s'o fi mutat căpitanul din ulița unde știam eu, poate și din garnizoană, că nu-l voi găsi.

(Va urma).

CATON TEODORIAN.

CÎNTECE

— DE PRIN STRĂINI —

I

Lumina mea, lumină, ce departe!
 Cu ochii nu te văd, dar sînt cu tine.
 În vis, flori albe mîna ta-mî împarte
 Și buza mea ți-îngîn-un crez de bine.
 Dar mă deștept și zic: visări deșarte,
 Aū unde-î zîna clipelor senine?
 O, dacă drum întins nu m'ar desparte,
 Ce colț de raiū s'ar pogori spre mine!

II

O, blînd porumb, cunosc ce te răpune:
 I-o noapte 'n suflet prea curînd lăsată.
 Pustiuri cere neagr'-amărăciune
 Și calea ta cu lacrimi e-'nsemnată.
 Coborî spre mine: păsul ne vom spune:
 Tu plîngi pe-a ta păreche sfișiată,
 Iar eu, eu plîng pe dulcea mea minune,
 Că prea-î de-un dor nespūs înstrăinată.

III

Ni-e somnul dat de ceruri spre hodină.
 Ci tot ce vrea s-adoarmă hodinește:
 Retrasă-n matcă, apa doarme lină;
 În somn bogata-î lume s'adîncește;
 Pe țarm, stă moara 'n liniște deplină;
 Din raru-î clatin barca se oprește;
 Eu nu mai aflu pacea mea senină:
 Mereū spre tine gîndu-mi pribegeste.

IV

Ca doi porumbi trăim, făr' de risipă,
 Bătaea inimii, pe noi stăpîină;
 Spre tine poartă gîndu-a lui aripă,
 Tu, viața vieții mele, dulce zîină;

*Și, totuși, plecî și plecî cu-atîta pripă!
 In urmă neagră noapte-o să rămînă.
 Vai, cine poate 'ntoarce-o stînsă clipă?
 Genunchi-mî plec. sărut gingașa-ți mină.*

C. TEODORESCU

PIERRE LOTI

PESCAR DE ISLANDA

PARTEA ÎNTÎIA

II.

Corabia lor se cheama *Maria* iar căpitanul ei Guermer. Ea venia în fiecă an să facă marea pescuire primejdioasă în aceste ținuturi reci unde verile nu mai au nopți.

Era foarte veche această corabie, întocmai ca și Fecioara de faianță, patroana sa. Coastele ei groase, cu vertebre de stejar, erau sgîriate, scorojite, pătrunse de umezeală și de sărătură, dar sănătoase încă și robuste, împrăștiind un înviorător miros de catran. Stînd pe loc, avea o înfățișare greoaie, cu scheletul ei massiv. Dar cînd suflau marile vînturi de apus, ea își regăsea vigoarea ei ușoară, ca pescărușii pe cari îi deșteaptă vîntul.

Atunci avea un fel al ei de a se ridica pe val și de a sări apoi, mai sprintenă ca multe din corăbiile nouă, tăiate cu meșteșugul din zilele noastre.

Cît despre ei, cei șase oameni și băiatul erau *Islandezi* (un vrednic neam de marinari, răspîndit mai cu seamă prin Paimpol și Trêguier, și care s'a devotat din tată 'n fiu acestei pescuiri).

Ei nu văzuseră aproape nici odată cum e vara în Franța.

La sfîrșitul fie-cărei ierni, primeau împreună cu alți pescari, în portul Paimpol, binecuvîntarea plecărilor. Pentru această zi de sărbătoare, se ridica pe chei un altar — tot-deauna acelaș. Acest altar închipuia o peșteră în stînci și în mijlocul trofeelor de ancore, de vîsle și de plăși, domnea, dulce și neclintită, Fecioara, păzitoarea marinarilor, eșită pentru ei din biserica sa, privind mereu, din generație în generație, cu aceeași ochi fără viață, pe fericii pentru cari pescuirea era să fie bună — și pe cei-l'alți, pe acei ce nu erau să se mai întoarcă.

Urmate de o domoală procesiune de femei și de mame, de logodnice și de surori, Sfintele daruri făceau ocolul portului, de unde toate corăbiile islandeze care se înpodobiseră, salutau din steaguri la trecere. Oprindu-se înaintea fie-cărei din ele, preotul spunea cuvintele și făcea semnul binecuvântărei.

În urmă ele plecau toate ca o flotă, lăsînd ținutul aproape lipsit de bărbați, de amanți și de feciori. Îndepărtîndu-se, oamenii de pe ele cîntau împreună, cu toată puterea vocilor lor tremurătoare imnuri Mariei-Steaua-Mărei.

Și în fie-care an era aceeaș sărbătoare de plecare, aceleași despărțiri. După aceea, începea viața în largul mării, înstreinarea cu trei sau patru tovarăși cam din topor pe scînduri mișcătoare, în mijlocul apelor reci ale mării de miază-noapte.

Pînă aci se întorseseră — Fecioara-Steaua-Mărei păzise corabia care purta numele ei.

Pe la sfîrșitul lui August era vremea cînd se întorceau ei. Dar *Maria*, urma obiceiul multor Islandeji care era de a da numai în trecut pe la Paimpol și de a scobori apoi în golful Gasconiei unde vindea bine peștele și apoi în insulele nisipoase, cu bălți sărate, de unde cumpăra sare pentru campania viitoare.

În aceste porturi de miază-zi pe care soarele le mai încălzia încă, se răspîndeau pentru cite-va zile oamenii sdraveni de pe corăbi, lacomi de plăceri, amețiți de acest crîmpeiț de vară, de acest aer mai călduț, de pămînt și de femei.

Și apoi odată cu cele dintîiu neguri de toamnă se întorceau la cămin, în Paimpol sau în colibile risipite prin ținutul Goëlo, spre a vedea cât-va timp de familie și de dragoste, de însurători și de nașteri. Aproape în tot-deauna găsiu copii născuți de curînd, concepuți în iarna trecută și cari așteptau cumetrii spre a primi taina botezului. Căci trebuie mulți copii acestor neamuri de pescari pe cari îi înghite Islanda.

III.

Într'o frumoasă seară de Duminecă din luna Iunie a aceluï an, două femei din Paimpol erau foarte ocupate cu făcutul unei scrisori.

Aceasta se petrecea la o fereastră mare care era deschisă și pe al cărei briu de granit vechiu și masiv, era un rînd de glastre-cu flori.

Plecate pe masa lor, amîndouă păreau tinere. Una avea o bonetă foarte mare, după moda de altă dată; cealaltă, o bonetă foarte mică, după modelul nou, adoptat de Paimpolese. Aï fi zis că sînt două amo-

reze, compunînd împreună un răvaș de dragoste pentru vre-un frumos *Islandez*.

Aceea care dicta — boneta cea mare — ridică în sus capul, căutîndu-și ideile. Ia, uitați-vă! Era bătrînă, foarte bătrînă, cu toată înfățișarea ei tinerică, văzută astfel de la spate, supt micul ei șal castaniu. Dar bătrînă de tot: o bunicuță de cel puțin șaptezeci de ani. Dar tot frumoasă, bunăoară și cu fața fragedă, cu umerii obrajilor de o culoare roză, cum au unii bătrîni darul de a și-i păstra. Boneta ei, foarte mărunță pe frunte și pe creștetul capului, era făcută din două sau trei cornete late de muselină cari păreau că scapătă unul din altul și cădeau pe ceafă. Figura ei venerabilă se încadra foarte bine în toată această albeață și în aceste cute care aveau o înfățișare religioasă. Ochiii ei foarte dulci erau plini de o bună onestitate. Nu mai avea nici urmă de dinți în gură și cînd rîdea, se vedea, în locul lor, gingiile rotunde care aveau o oare-care înfățișare de tinerețe. De și bărbia ei se făcuse ca un «vîrf de papuc de lemn» (cum obișnuia ea să zică), profilul ei nu prea era stricat de vreme. Tot mai ghiceai că el a trebuit să fie odată regulat și curat ca acela al Sfinților bisericeii.

Se uita pe fereastră, căutînd să afle ce-ar mai putea spune pentru a înveseli pe nepotul ei.

Într'adevăr, nu se mai afla în tot cuprînsul Paimpol-ului, o altă bătrînă ca ea, pentru a găsi de spus lucruri atît de hazlii despre unii și alții sau chiar despre nimic absolut. În această scrisoare erau deja trei sau patru glume fără seamăn — dar fără cea mai mică răutate, căci ea n'avea nimic rău în suflet.

Cealaltă văzînd că ideile nu mai veniau, se apucase să scrie cu îngrijire adresa:

*«Domnului Moan, Silvestru, pe puntea corabiei Maria, căpitan
Guermier — în marea Islandei, prin Reickawick.»*

După aceea ridică și ea capul pentru a întreba:

— Am isprăvit; bunică Moan?

Era foarte tinăra aceasta, admirabil de tinăra: o figură de douăzeci de ani.

Foarte bălaie — culoare rară în acest colț al Bretoniei, unde lumea e oacheșă — foarte bălaie, cu ochi de culoarea inului, cu genele aproape negre. Sprîncenile ei, tot atît de bălane ca și părul, erau ca pictate a doua oară pe la mijloc cu o linie mai roșcată, mai închisă care dădea o expresiune de vigoare și de voință. Profilul puțin cam scurt, era foarte nobil. Nasul prelungia linia frunții cu o corectitudine absolută, ca în fețele grece. O gropiță adîncă, săpată

supt buza de jos, îi subliniă în chip încântător răsfrîngerea. Din timp în timp, cînd vre-un gînd o muncia mai mult, ea mușca această buză cu dinții albi de sus, ceia ce făcea să alerge pe supt pielea fină micî dire mai roșii. În toată ființa ei mlădioasă era ceva mîndru, ceva și puțin cam grav, care venia de la îndrăzneții marinari de Islanda, strămoșii ei. Avea în ochi o expresie îndărătnică, și dulce în acelaș timp.

Boneta sa în formă de melc cobora jos pe frunte, așezindu-se pe ea aproape ca o bandă, apoi se ridica mult de amîndouă laturile lăsînd să se vadă coadele groase răsucite în spirală de-asupra urechilor — pieptănătură păstrată din timpuri foarte vechi și care dă încă o înfățișare de altă dată femeilor Paimpoleze.

Simțiai că ea a fost crescută altfel de cît această sărmană bătrînă căreia îi zicea bunică, dar care, de fapt, nu era de cît o mătușă îndepărtată, peste care a trecut multe nenorociri.

Ea era fiica domnului Mével, un fost Islandez, puțin cam hoț de mare, îmbogățit prin întreprinderi îndrăznețe pe apă.

Această frumoasă cameră unde se scrisese scrisoarea era a ei: un pat nou — nouț după moda orașelor, cu perdele de muselină, cu dantelă pe demargine, iar pe zidurile groase o hîrtie de o culoare deschisă, care îndulcia neregularitățile granitului. Pe tavan un strat de var acoperea grinzi uriașe care stau mărturie pentru vechiinea odăei — adevărată casă de boeri coprinși — și ferestrele erau așezate spre această veche piață surie din Paimpol, unde se țin tîrgurile și se fac sărbătorile.

— Am sfîrșit, bunică Yvonne? Nu mai ai să-î mai spui nimic?

— Nu, fata mea! Adaogă numai, te rog, bună-ziua din partea mea, flăcăului lui Gaos.

Flăcăul lui Gaos!... altfel zis, Yann!

Se făcuse foarte roșie frumoasa fată mîndră, scriind acel nume.

Și de îndată ce adaogă și aceasta cu o scriere iute în josul paginei, ea se ridică și întoarse capul ca spre a privi afară ceva foarte interesant în piață.

În picioare ea era înălțuță. Talia-î era turnată, ca aceia a unei elegante într'un corsaj ajustat, care nu mai face nicîo cută. Cu toate că purta bonetă, avea înfățișarea de domnișoară. Chiar și mîinile ei, fără a avea această excesivă micime ofilită, care a devenit prin convenție o frumusețe, erau fine și albe, nefiind niciodată puse la munci grosolane.

E adevărat că ea începuse ca o mică Gaud, alergînd cu picioarele goale prin apă, fără mamă, aproape părăsită în timpul cît ținea

pescuirea, cînd tatăl ei era în Islanda. Frumoasă, rosă, nepeptănată, voluntară, îndărătnică, și crescînd puternică în bătaia marelui vînt aspru al Mînecei. În vremea aceea ea a fost strînsă de pe drumuri de această sărmană bunică Moan, care-i dădea să păzească pe Silvestru, în timp ce ea muncea din greu cu ziua pe la oamenii din Paimpol.

Și ea avea o adorațiane de mică mamă pentru cellalt mic care îi fusese dat pe seamă, abia cu un an și jumătate mai mic de cît ea; pe atît de oacheș pe cît ea era de bălae, pe atît de supus și lingușitor pe cît era ea de vioae și de caprițioasă.

Își aducea aminte de acest început al vieței sale, ca o fată pe care nici bogăția, nici orașele n'au amețit-o: el îi venia în minte ca un îndepărtat vis de libertate sălbatecă, ca reamintirea unei vremi nelămurite și tainice, cînd țărnicurile aveau mai mult spațiu și, de sigur, stîncile de pe malul mării erau mai uriașe..

Cînd era de vre-o cinci-șase ani, prea de vreme încă pentru ea, banii începură a veni și la tatăl ei, care se apucase să cumpere și să vîndă apoi încărcături de corăbii. Fu adusă de el la St. Briec și mai apoi la Paris. — Atunci din mica Gaud, ea se făcu *mademoiselle Marguerite*, mare, serioasă, cu uitătura gravă. Lăsată și aici puțin cam tot în voia ei, într'un altfel de părăsire de cît acel de pe țărnicul breton, ea își păstrase firea ei îndărătnică, de copilă. Ceiace știa din lucrurile vieței îi fusese descoperit la întîmplare, fără nicio deosebire; dar o demnitate înăscută, excesivă îi slujiră de scîndură de salvare. Din timp în timp ea avea apucături de îndrăsneală, spunînd oamenilor în față lucruri prea slobode cari surprindiau și privirea ei nu se pleca în totdeauna înaintea acelor ale tinerilor. Dar această privire era atît de cinstită și atît de indiferentă, că aceștia nu se puteau nici de cum înșela: vedeau îndată că aveau a face cu o fată cu minte, senină și la suflet ca și la față.

În aceste orașe mari îmbrăcămîntea ei se schimbase mai mult de cît ea însăși. Cu toate că și păstrase boneta pe care Bretonetele o părăsesc cu greutate, ea învăță totuși repede să se îmbrace într'alt fel. Și talia sa liberă de mică pescăriță de altă dată, desăvîrșindu-se, luînd deplinătatea frumoaselor ei contururi încolțite la vîntul mării, se subțiasă în jos în lungi corsete de domnișoară.

În fiecare an se întorcea în Bretania cu tatăl său, dar numai vara ca cucoanele ce se duc la băi, regăsind pentru cîteva zile amintirile sale de altă dată și numele ei de Gaud, (care în dialectul breton însemnează Msrgareta), puțin cam curioasă poate de a vedea pe acești Islandesi de care se vorbea atîta, cari nu erau niciodată vara acolo

și din care lipsiau în fiecare an cîți-va la apel, auzind vorbindu-se pretutindenî de această Islandă care i se înfățișa ca o vultoare îndepărtată, unde era acum acel pe care-l iubia...

Și apoi într'o bună dimineață ea a fost adusă pentru totdeauna în țara acestor pescari, printr'un capriciu al tătălui ei, care voise să-și sfîrșiască viața acolo și să trăiască întocmai ca un boier în acea piață din Paimpol.

Buna bunică, sărmană și curățică, plecă mulțumind, de îndată ce scrisoarea fu citită și plicul închis. Ea locuia destul de departe, în capul satului Ploubazlanec, într'un cătun de pe coastă, mereu în aceiași colibă unde fusese născută, unde-și avusese feciorii și nepoții.

Străbătînd orașul, ea răspundea la mulțimea de lume care-i dădea bunăseara, căci era una din bătrînele ținutului, rămășița unei familii vrednice și cinstită de toți.

Prin minuni de rînduială și de îngrijire, ea izbutia să pară aproape bine îmbrăcată, cu sărmene rochii prefăcute, cari abia se mai țineau. Mereu acelaș mic șal de Paimpoleză, care făcea parte din ținuta ei de sărbătoare și pe care cădeau cornetele de muselină ale marilor sale bonete, propriul său șal de nuntă, albastru odinioară, vopsit încă odată la nunta fiului său Petre și de atunci păstrat numai pentru Dumineca, destul de prezentabil încă.

Ea se ținea tot dreaptă în mersul ei, nicîdecum ca o bătrînă. Și în adevăr, de și bărbia ei era cam prea adusă în sus, nu te-ai fi putut opri să n'o găsești încă frumoasă, cu ochii ei atît de buni, și cu acel profil atît de fin.

Era foarte respectată și aceasta se vedea numai din chipul cum îi dădeau oamenii bunăseara.

În drum, ea trecu pe dinaintea *galantului* său, un bătrîn adorator al ei de altădată, timplar de meseria lui, octogenar, care acum ședea mereu la poartă, pe cînd tinerii — feciorii lui — trăgeau la rîndea, la tejghelele de lucru. Se zicea că nicîdată nu s'a putut mîngîia din pricină că ea n'a vrut să auză de el nici la întâia, nici la a doua ei căsătorie, și cu vrîsta, această nemîngîiere se schimbase într'un fel de pismă hazlie, pe jumătate răutăcioasă. Și el o întreba în totdeauna :

— Ei bine, frumoasa mea, cînd va trebui să venim să-ți luăm *măsura* ?

Ea mulțumia, spunînd că nu, că nu era încă hotărîtă a-și face costumul acela. Adevărul e că în gluma lui puțin cam greoaie, acest bătrîn vorbea de un oarecare costum de scînduri de brad cu care se sfîrșesc toate veșmintele pămîntești...

— Bine! Atunci cînd vei voi. Dar nu te rușina, frumoasa mea, știi...

El îi spusese deja de mai multe ori această glumă. Dar astăzi ei nu-i prea venia să ridă, de oarece se simțea mai oboșită, mai zdrobită prin viața ei de muncă neconținută, și se gîndia la scumpul său nepot, cel mai din urmă, care la întoarcerea lui din Islanda, trebuia să plece în oștire... Cinci ani!... Să se ducă în China, poate, la războiu!... Va mai fi ea oare acolo, cînd se va întoarce el? O deznădejde mare o cuprindea la acest gînd... Nu, desigur, nu era atît de veselă pe cît părea, această sărmană bătrînă. Și iată că figura ei se strîngea teribil, ca spre a plînge. Era deci cu puțință aceasta, era deci adevărat că îi vor lua în curînd pe acest din urmă nepot!... Vai! Să moară poate singură, înainte de a-l revedea!... S'au pus cîteva stăruinți de către domni din oraș pe cari ea îi cunoștea, pentru a nu-l lăsa să plece, ca fiind sprijinul unei bunice aproape muritoare de foame și care nu va mai putea munci în curînd. Dar acestea n'au izburit, din cauza celui-lalt, a lui Jean Moan, desertorul, un frate mai mare al lui Silvestru, de care nu se mai vorbea în familie, dar care trăia ori și cum într'o parte oarecare a Americii, răpînd astfel fratelui său, beneficiul scutirii militare. Și pe urmă i se imputase că are mica ei pensie de văduvă de marinar: n'o găsiră, destul de săracă.

După ce intră în casă, ea își spuse lung timp rugăciunile pentru toți morții, feciori și nepoți. La urmă se rugă și pentru micul ei Silvestru cu o încredere arzătoare și încercă să adoarmă, gîndindu-se la costumul de scînduri, cu inima strînsă de durere, de a se simți atît de bătrînă în momentul acestei plecări...

Ceal'altă, tînăra fată, rămăsese lingă fereastra sa, privind pe granițul zidurilor răsfrîngerile galbene ale apusului și spre cer, rîndunelele negre care se rotiau.

Paimpol era tot-deauna foarte mort, chiar Duminica, în aceste lungi amurguri de Mai. Fete care n'aveau pe nimeni să le facă puțină curte, se plimbau două cîte două, trei cîte trei, visînd la galanții din Islanda. «...Bunăziua din partea mea flăcăului lui Gaos!» Mult a turburat-o scrisul acestei frase și acestui nume care în prezent nu mai voia s'o părăsească.

Ea își trecea adeseori serile la acestă fereastră, ca o domnișoară. Tatălui ei nu prea 'i plăcea s'o vadă plimbîndu-se cu alte fete de seama ei și cari altădată fuseseră și de condițiunea ei. Și apoi, după ce eșia din cafenea și se plimba prin fața clădirii lui, fumîndu-și pipa împreună cu alți marinari ca el, eră mulțumit să zărească acolo sus,

la fereastra încadrată de granit, între gastele cu flori, pe fiică-sa, așezată în această casă de bogătași.

Flăcăul lui Gaos!... Fără să vrea, ea se uita în spre marea pe care n'o vedeai, dar pe care o simțiai acolo, foarte aproape, la capătul acestor mici ulicioare pe care urcau luntrașii... Și gândirea ei se ducea în nesfârșirile acestui lucru totdeauna atrăgător, care fascinează și înghite, gândirea ei se ducea acolo foarte departe, în mările polare unde naviga *Maria căpitanului Guermeur*.

Ce băiat ciudat și acest fecior al lui Gaos!... Fugar, de ne mai prins acum, după ce înaintase odată într'un chip atit de îndrăzneț și atit de dulce.

.....
 În cele din urmă, în lunga ei visare, ea își depăna amintirile întoarcerei ei în Bretania, care se întâmplase anul trecut.

Intr'o dimineață de Decembre, după o noapte de drum, trenul care venia de la Paris, îi lăsă pe ea și pe tatăl ei, în Guingamp, în acest revărsat de ziuă cețos și alburit, foarte rece și înmuiat încă în întunec. Atunci ea fu înfiorată de o impresie necunoscută: nu mai recunoștea acest sărman orășel, pe care nu-l străbătuse niciodată de cât vara și acolo avea senzația că se cufundă de odată în ceea ce se cheamă la țară, *vremurile*, în vremurile îndepărtate ale trecutului. Ce tăcere, după huetul Parisului! Ce viață liniștită duceau acești oameni dintr'o altă lume și cari mergeau prin ciață la micșoarele lor afaceri! Aceste case vechi de granit, întunecoase, negre de umezeală și de o fărîmă de noapte, toate aceste lucruri bretone — care o fermecau acum cînd iubea pe Yann — îi părură în dimineața aceea de o tristeță desnădăjduitoare. Gospodine harnice deschideau deja ușile și, în treacăt, ea se uita înăuntrul acestor case vechi, cu mari vetre de foc, unde ședeau în pose de liniște, și cu bonete în cap, străbunele ce se sculaseră:

De îndată ce se luminase mai bine de ziuă, ea intră în biserică spre a'și spune rugăciunile.

Ce uriașă și întunecoasă, ce deosebită de bisericile parisiene i s'a părut această biserică măreață, cu stîlpii ei grosolani, roși la baza de veacuri, cu mirosul ei de mormint, de bătrînețe, de salpetru.

Intr'o ascunzătură adîncă, înapoia coloanelor, ardea o luminare și o femeie sta îngenuchiată, fără îndoială, spre a face vre-o rugăminte lui Dumnezeu.

Lumina acestei flăcărele subțiri se pierdea în golul nelămurit al bolților.

...Ea regăsise acolo dintr'o dată în ea însăși urma unui sentiment de mult uitat: acest fel de tristeță și de spaimă ce simțea odinioară când era mică și când o duceau la cea dintâi leturghie a dininețelor de iarnă, la biserica din Paimpol.

Cu toate acestea ei nu-i părea de loc rău de Paris. De sigur că nu-i părea rău, de și erau într'insul multe lucruri frumoase și înveselitoare. Mai întâi ea se simțea acolo aproape străintorată, avînd în vinele ei acest sînge de vîntură-mări. Și apoi se simțea străină, venită din altă parte. Parisienele erau niște femei a căror talie subțire avea o îndoitură artificială în regiunea șalelor, niște femei care știau să meargă într'un fel obișnuit, care știau să se fiție în tecii cu oase de balenă și ea era prea inteligentă pentru a încerca să copieze mai de aproape aceste lucruri. Cu bonetele sale comandate în fie-ce an la croitorița din Paimpol, ea nu prea se simțea la largul ei în străzile Parisului, și nu-și da seama că dacă lumea se întorcea atît de mult, spre a se uita după ea, pricina era că era frumoasă de privit.

Erau și Parisiene ale căror apucături aveau o distincție ce o atrăgea, dar ea știa că nu se poate apropia de acelea. Iar pe celelalte, pe cele mai de jos care ar fi consimțit să lege cunoștință, ea le ținea disprețuitoare la distanță, necrezîndu-le vrednice. Trăise decî fără prietene, aproape fără alt cineva decît tatăl ei care, adesea ori cu afaceri, lpsia de-acasă. Și ea nu regreta această viață de singurătate și de înstrăinare.

Orî cum însă, în ziua sosirii, ea a fost surprinsă într'un chip supărător de asprimea acestei Bretanii, revăzută în toiul iernii. Și gîndul că va mai trebui să facă încă patru sau cinci ore cu trăsura, să se afunde și mai mult în acest ținut posomorît pentru a ajunge la Paimpol, o neliniștea ca o mare turburare.

Toată după amiaza acelei zile mohorîte, ea a călătorit în adevăr cu tatăl său într'o veche și mică diligență, crăpată, deschisă la toate vînturile, trecînd pe. înserate prin sate triste, supt fantome de arbori pe cari sta cîața în picături fine. A trebuit să aprindă în curînd felinarele și atunci n'au mai văzut nimic altceva decît două dîre de o nunță foarte verde ca de foc de Bengal. Aceste fășii păreau a fugi înaintea cailor, de amîndouă părțile și nu erau decît luminile acelor două felinare aruncate pe nemaî sfîrșitele tufșuri ce strejuiau drumul. Dar cum se putea așa de-odată o vegetațiune atît de verde în Decembre?..

Mirată mai întîiu, ea se plecă spre a vedea mai bine, apoi păru a

recunoaște și a-și aduce aminte. Erau iniștrii¹, veșnicii iniștri de mare care nu îngălbenesc niciodată în ținutul Paimpolului. În același timp începu a sufla un vînticel mai călduț pe care iar i se păru că-l recunoaște și care miroșia a mare.

Către sfîrșitul drumului ea fu de-odată deșteptată și înveselită de această idee ce-i veni :

— Iată, de oarece e iarnă, voi vedea acum pe acei mîndri pescari de Islanda.

În Decembrie ei trebuiau să fie acolo, întorși toți : frații, logodnicii, amanții, veri, despre cari-i spunea atîtea marile și micile ei prietene, la fiecare călătorie pe care o făcea vara, în timpul plimbărilor pe înserate. Și această idee o ținuse ocupată, pe cînd picioarele ei înghețaseră în nemișcarea lor în trăsura...

În adevăr, ea i-a văzut și acum inima-i fusese luată de unul din ei...

Tradus de C. SANDU-ALDEA.

PRIMA VÎNĂTOARE

— DIN AMINTIRILE UNUI COPIL —

Mi se părea că eram așa de ușor în cît pluteam legănîndu-mă în aer cu mare plăcere, cînd par'că un bolovan de ghiață, rupt din înălțimi îmi căzu pe frunte. La această senzație tresărind speriat, mă trezii și deschizînd ochii, văd lîngă pat pe văru-meu rizînd și ascunzînd repede o cană.

— Ce-i, bre ? întreb, dar în același timp privirea căzîndu-mi pe pușca atîrnată pe perete, mi-am adus aminte că plănuisem pentru ziua aceea o mare vînațoare de prepelițe. Inviorat am început să mă îmbrac iute.

Nu-i vorba, multișoare păsări căzuseră victime gloanțelor puștei mele de salon, dar erau zburătoare tot de-a doua mînă, de nu plăteau nici pe jumătate costul cartușelor.

Vînațoare de prepelițe, în care sărmanele păsări erau să fie împușcate de pușcă foc central, cu două țevi, marca coke-bored ; și erau să fie puse în adevărată geantă de vînat, nu, făcusem încă și așteptasem cu multă nerăbdare ziua aceia.

Puști, cartușe, geantă, aveam ; ne mai lipsea cînele.

Umblasem noi pe la toți cunoscuții să ne împrumute un prepelicar, dar

¹ În text «les ajonc». *L'ajonc* (*Ulex europaeus*) e un mic arbust din familia Leguminoaselor, căruia Francezul îi mai spune și *genêt épineux* iar Germanul, *Stechginster*.

L'am tradus prin «inistru» pentru că e oarecum înrudit cu *Genista tinctoria*, căreia Romînii îi zic : drobiță, drob, ginistru, inistru (Zach. C. Panțu : Plantele cunoscute de poporul romin, pag. 89). Amîndoi acești arbuști fac parte din același trib al *Genisteelor*.

fără succes, căci toți se țemeau, cu toată formală asigurare a noastră, că li-l vom aduce împușcat. Ce era de făcut?

Luăm noi puștile, gătele și pornim spre moșu-meu, strașnic vânător, care avea un câine renumit în tot județul, la care ținea așa de mult în cât nici nu îndrăznisem să i-l cerem. Intrăm în curte. «Nemrod», așa îl chema pe câine, cum văzu puștile, începu să sară în jurul nostru.

Am tras o ochire repede prin ogradă și nevăzînd pe nimeni începem să-l chemăm: «cuțu, cuțu, na Nemrod, vin' aici» și încetinel îl scoatem din ogradă, îi legăm de zgardă o sfoară și pornim repede. Prepelicarul neînvățat legat, se oprea înțepenindu-se în picioare, dar noi trăgeam zdravăn de sfoară și pînă să eșim în ulița mare, s'a mai domolit.

Acum mergeam mîndri, uitîndu-ne cu coada ochiului să vedem ce impresie facem asupra țărănilor, cari cam zîmbind pe sub mustață, ne dau bună ziua. Tocmai ajunseserăm la marginea satului, cînd iată pe Cc. Iorgu Vasiliu, bun prieten al tatei, venind cu trăsura.

— Bună ziua băeți, da' unde duceți puștile cele?

Jigniți de această întrebare, răspundem cam înțepat.

— Unde să le ducem, la vînat.

— Ei, bată-vă să vă bată, ce nu spuneți mai repede, eu credeam că le duceți la reparat. Și atingînd cu mîna pe vizitiu: «Hai! Gheorghe, mină mai iute acasă, să pui caii la haraba să te duci după dumnealor să aduci vînatul».

La acest al doilea afront, ne înroșirăm de ciudă și plecarăm repede, fără să ne mai zicem bună ziua.

Eșind din sat apucarăm la dreapta spre niște miriști de grîu, unde, după spusa jitarului, adăstau sumedenie de prepeliți.

Era răcoare, căci soarele nu răsărise. Nori alburii ca de vată pluteau pe deasupra pădurilor ce cu verdele lor închis mărgineau orizontul. Către răsărit cerul începu să se lumineze, înroșindu-se tot mai mult. Nourăși arămii luminați de razele soarelui ascuns după deal, pluteau în înălțime. De odată o rază străbătu ca o rachetă aerul, mai multe o urmară și soarele roș ca un bulgăre de metal topit apărură sfredelind și împrăștiind negura, care acoperea frumusețea împrejurimilor.

Ne apropiarăm de miriște. Nemrod o luă înainte la vr'o zece pași, cu botul în pămînt, cu urechile ciulite; noi în urma lui, cu pușca sub braț, cu ochii ațintiți înainte, cu auzul încordat, mergeam încet păzindu-ne de a face cel mai mic sgomot.

Cîte o lăcustă sărea înaintea noastră cu salturi uriașe, se acăța de o buruiiană și cînd o ajungeam, sărea iarăși.

Cinele începu să meargă acum mai repede, mirosise pesemne ceva, de odată se opri brusc lingă un mic stufiș, ridică piciorul drept de dinainte, întinse botul și rămase ca împetrit. Instinctiv mă oprii și eu. Tîmplele începură să-mi bată tare; ridicai încet pușca la ochi și pusei degetul pe trăgaci. Pil! strigai, cinele se repezi înainte, o filfăitură repede de aripă se auzi, apoi două trăsnete repetate de dealurile apropiate sguduiră aerul și fălcile mele.

Un țuit lung îmi începu în urechi, și un nouaș de fum acru mă împresură. Nemrod se repezi și începu să caute agitat, tremurînd din tot corpul. Îl văzui cu bucurie mare ridicînd de aripă un puișor slăbuț. La strigătul de «aport», veni cu el și ni-l depuse la picioare.

Trăsese și văru-meu de odată cu mine. Acum cui i se cuvine? «That is the question». După multă ciorovoială ne-am hotărît să-l tragem la sort, acasă.

Am mai umblat noi vr'un ceas, dar n'am mai împuşcat nimic. Ochiam, bubuia puşca asurzitor, pene sburau, dar păsările își căutau de drum, grăbite. Prepelicarul începuse a se plictisi să tot alerge de giaba, căci stăpînu-său nu greşia mai nici odată ținta.

Intr'un moment de nebăgare de seamă, o luă la fugă spre sat, și toate chemările noastre cînd poruncitoare, cînd rugătoare, nu l'au putut întoarce. Infuriați am svîrlit cu vr'o ciți-va bolovanî după el, schilodindu-l.

Intr'aceasta căldura se mărise, oboseala ne cuprinsese, dar împinși de patima ce se deșteptase în noi, nu ne opream.

Ne gîndeam că cine știe cum, dăm peste un epure care nesimțînd că ne apropiem stă locului și noi trăgînd «à bout portant» îl ucidem, și apoi aveam cu ce ne fâli.

Firește fie-care doream această fericită întîmplare pentru el, căci nimic nu te face mai egoist de cît patima vînătoareî. De la o vreme, obosiți de tot, ne-am tras la marginea pădureî de lingă lan. Acolo, la umbră, am adunat vreascuri uscate, le dăm foc și după ce suflăm de ne durea capul, o flacără mare începu a sălta. Scoatem un pui nefript ce-l luasem de-acasă și după ce se făcu puțin jăratec, punîndu-l într'o țăpușă de lemn, începem să-l învîrtim de-asupra focului.

Ne-am chinuit cu el vr'un ceas, căci jăratecul veșnic se stîngea și pînă să-l frigem, am mîncat înfometați toată pînea. Am mîncat și noi puiul gol, punînd în joc toată puterea măselelor și dinților, îndemnați de o adevărată foame vînătorească.

Isprăvind am pus gentele supt cap și ne-am întins pe iarbă. Deasupra noastră frunzișul deschizîndu-se puțin, lăsa să se vadă cerul albastru ca sineala.

Cînd și cînd cite un nouaș alb trecea întunecînd broderia de lumină și umbra de pe iarbă.

Am adormit și am visat numai hecatombe de vînat.

O rază de soare strecurîndu-se îmi căzu pe față și mă trezesc. Trezîndu-se și tovarășul, ca să ne mai răcorim, am pornit eșînd cu părere de rău din umbră, să ne scaldăm în Taslău.

Aerul încălzit de tăria soarelui, fierbea parcă scînteind. Stăteam cu ochii aproape închiși, căci ne orbea lumina. Frunzele și iarba par'că împietriseră.

Dacă n'ar fi fost țîriitul greerilor, ai fi crezut că te aflî într'o lume moartă, așa era de mare liniștea.

Ne înăbușam, tîmplele svîcneau să se spargă, și sudoarea curgea șiroiu pe obraji care ne usturau, puşca părea că trage sute de kilograme. Mergeam anevoe, căutînd să ne umbrim unul pe altul. Asta cam miroase a furtună, zi-

seiu. Nu trecu mult și pe șoseaua care șerpuia la stînga noastră începură să se ridice vîrtejuri de colb, cari învîrteau într'un danț nebun pae și frunze.

Un noureaș ca de plumb se ivi la miază noapte, un tunet prelung, ca duritul unei trăsuri pe un pod, se auzi departe. Și din alte părți nori vineți începură să alerge în galop năprasnic. Și cînd toți se întruniră și cerul se acoperi un moment, fu o tăcere dătătoare de spaimă, apoi deodată cerul crăpă, un fulger sbucni luminind albăstrui fantastic toate lucrurile din prejur. Un trăznet grozav spîntecă aerul. Rămăsesem năuciți. Un nou tunet urmă, și un ropot de ploae deasă începu să cadă.

Incepurăm să ugim din toate puterile, ținînd cu o mînă geanta, iar cu cealaltă pălăria, uitînd și de demnitatea de vînător și de tot, gonind fără să ne mai putem opri, pînă zăbind un punct alb la dreapta, apucarăm într'acolo, bănuind că e un canton.

Pînă să ajungem acolo ploaia ne scăldă mai bine decît ne-am fi scăldat în Tazlău. Vrînd să sar șanțul din fața cantonului piciorul îmi alunecă și căzui în șanțul plin cu o apă ca braga. Eșii cu greutate.

Eram vrednic de văzut. «Unde ești, Sf. Hubert, patronul vînătorilor, să vezi ce mai adorator chipos ai»—mă-am zis și am intrat în canton, al cărui stăpîn ne privește zîmbind. La un foc iute de hreascuri, uscăm hainele una cîte una. Mai țin ploaia puțin și norii se împrăștiară tot așa de repede precum veniseră. Un miros tare de verdeață se răspîndi în aerul răcoros.

Plecarăm spre casă urmăriți de zîmbetul cantonierului care va fi admirat curajul și voinicia noastră.

Pînă să ajungem acasă soarele începu să se lase după deal, înflăcărînd ferestrele caselor.

Cerul se colora în diferite culori, în care predomina violetul, nouroși ar gintați pluteau în înălțime.

Soarele perdea strălucirea și căldura, devenind din ce în ce mai roș ca și cum s'ar fi răcit.

Incet dispăru după deal; cîtva timp razele-î rămaseră deasupra orizontului dar îndată dispărură și ele.

Pe fondul culorilor de la apus cari începeau să se întunece, crucea bisericeii satului luminată de o ultimă rază, părea de foc.

Cînd ajunserăm în sat mai văzurăm un colțisor din soarele roș ca sîngele și cerul se întunecă. Doar în înălțimea nemăsurată cîțiva noureași erau auriți de razele soarelui, care pentru ei nu apusese încă.

E. COSTAȘ.

DE LA TEATRU.

Lunea trecută am fost la Teatrul Național. Se juca o piesă originală : «Știrile senzaționale» de d. I. C. Bacalbașa. O piesă românească pe scena primului nostru teatru este de sigur un eveniment, mai ales în zilele actualului și verbosului director Davila. Mă așteptam să văd o sală plină, cel puțin tot așa de plină ca la celebrele aventuri ale detectivului Sherlock Holmes. M'am înșelat : domnul Davila pare a avea dreptate. La piesele naționale vine lume puțină. Numai mi s'a părut curios că d. Davila prea se veselește în fața unei săli aproape goale.

S'a ridicat cortina. A început a se auzi suflleurul. Mă gândesc : Suflleurul este singurul om care își face în astă seară datoria. Actorii fac tot ce le stă prin putință totuși, ca să-și păstreze prestigiul. Fac tot ce le stă prin putință ca să poată puținul public înțelege piesa domnului Bacalbașa. *Știrile senzaționale* e o piesă care ar fi meritat altă soartă. Sînt într'însa lucruri de adevărată artă, observații prinse bine din viață, sînt lucruri la care autorul a muncit cu dragoste. D. Bacalbașa pare a fi pus în piesa lui încordarea cea mare de care e capabil un autor dramatic în maturitatea carierei sale. Am fost emoționat de unele scene ; am fost surprins de adevăruri crude asupra ziaristiceii noastre care trăiește din știri senzaționale. Și de aici pornind am înțeles și înverșunarea cu care un gazetar, d. Em. Fagure, s'a năpustit asupra operei d-lui Bacalbașa...

Ascultam în stalul meu și căutam să-mi lămuresc multe lucruri, pe cînd șoapta suflleurului tot mai supărătoare, se auzea. Îmi arunc ochii și asupra lojei directorului, domnul director avea un zîmbet de satisfacție indescriptibilă.

Iar în antracte d. director, frecîndu-și cu satisfacție minile, începe a umbla din grup de cunoscuți în grup de cunoscuți, cu un zîmbet de durere și totuși de plăcere, șoptind cu un accent de tragedie :

«Vedeți, dați-mi piese bune și vi le joc»...

În adevăr, piesa aceasta nu era *jucată*... dar nu din pricină că nu era bună.

Secretul pentru care această piesă nu se *juca* l-am știut — l-am înțeles și din atitudinea direcției și din prelungirile pe care această direcție le trimitea în zilele premergătoare reprezentației, supt formă de actori prin cafenele, — spre a vesti că la Teatrul Național se va juca în adevăr o piesă... dar o piesă fără valoare la care publicul n'ar avea ce căuta... în sfîrșit, o piesă care a avut nenorocul să fie scrisă de un domn Bacalbașa, care domn Bacalbașa a avut nenorocul să fie un autor român, ca și d. Davila, directorul Teatrului Național.

V. CALISTRAT.

C R O N I C A.

Caută și gazetele zilnice citeodată să lămurească pe cititori asupra nou-tăților literare.

De cine sînt făcute însă aceste «dări de seamă» și cum sînt făcute, numai Dumnezeu știe.

Iată, la «Adevărul», d. V. Anestin rezumînd nuvela «Frați de cruce» din volumul *Pe drumul Bărăganului* a d-lui C. Sandu-Aldea.

1. Un fiu de țaran — zice d. Anestin — iubește pe o doamnă din lumea mare.

2. Acest fiu de țaran (Constantin Mogoș) umblă pe la «Flora» ca să se convingă că Irena Rămurea, doamna din lumea mare, îl trădează.

3. Tot acest fiu de țăran, venind în camera unde se află expus cadavrul soțului, apucă pe necredincioasa soție și mai necredincioasă amantă de după ceafă, etc...

Cititorii cunosc nuvela. Nicăeri autorul nu vorbește de o dragoste a lui Constantin Mogoș; nicăeri nu se arată că acest Mogoș ar umbla pe la Flora, că ar avea o amantă ș. c. l.

Prin urmare, credinciosul recensent :

1. Ori n'a citit nuvela, și deci nici volumul.

2. Ori a citit-o, și atunci ne aflăm în fața unui falș.

Poate nu ne-am fi oprit asupra acestui cas, dacă el n'ar ilustra un «sistem» de multă vreme introdus în publicistică de mormolocii literari.

SPICUITOR.

CRONICA VESELA

RACHETĂ

D-lui M. Dragomirescu, etc.

*Celebrule între esteți,
Declară că eu, subscrisul Mirea,
Sînt pur și simplu contopirea
Hibridă între doi poeți.*

*De unde'ți ieși dar îndrăzneala
Să mă contesti, sărman pigmeu,
Cînd eu am rude în Walhala
Și Wothan este tatăl meu?!*

*Aceasta e o infamie,
O născocire infantilă!..
Ai cercetat la Primărie?
Cunoști tu starea mea civilă?*

*Hibrid ești tu, ilustre critic,
Tu, imposibilă treime:
Poet, estetic și om politic,
Făptuitor de triple crime!*

*De-aceea, pentru Dumnezeu,
Ascultă-mă și ține-ți firea:
Căci tu ești tu, și eu sînt eu
Așa cum iscălesc:*

A. MIREA.

RĂSPUNSURI

M. DR., LOCO. — Cu ori cîtă bună-voință am întîmpina încercările dv. de începător, nu vă putem prezice un viitor strălucit. Ar fi mai bine, credem, să vă lăsați de versuri.

TR. I. DEM., DOBROEȘTI. — Schița dv. cu «mireasma binemirosoare de pămînt proaspăt care miroase a primăvară» a zburat la coș ca o foaie de toamnă.

COPILULUI DIN MACIN. — Mai cetește odată poezia lui Traian Anghelovici: «Castelul de nisip», publicată în colecția din anul trecut a «Sămănătorului».

E. S., LOCO. — Traducerea dv. în adevăr nu e rea; totuși ar avea nevoie de unele modificări, pentru a putea să vadă lumina tiparului.

I. C., GALAȚI. — Ai dreptate: «cu noi ăștia, versificatorii din provincie, e un mare dezavantaj cu publicarea poeziilor, chiar nici în București, mai aproape, chestia nu s'ar rezolvi cu ușurință» — altminteri. Dar mai încercați, unele elemente de nădejde licăresc în versurile dv.